2020.

PEDAGOŠKI HUMOR

Ladislav Bognar

[naziv tvrtke]

2020.

Iako se ja nisam nešto sustavnije bavio humorom kao pedagoškim fenomenom znam dobro da on postoji i rado sam koristio humor i u mojim javnim nastupima, u svojim radovima, ali i u nastavi. Tim fenomenom se mnogo intenzivnije bavio moj kolega i suradnik nažalost preminuli Milan Matijević. Ovako sad površno gledajući taj se humor javlja u nekoliko oblika. To su vrlo često razne šaljive zgode u učionici i to obično dijalozi između učitelja/učiteljice i djece. Može biti opisan tekstualno, a može biti prikazan slikovno pa to nazivamo karikaturom. Osobno se sjećam mnogih šaljivih situacija kako iz vlastitog školovanja tako i iz pedagoške literature. Drugi značajniji oblik je kritički odnos prema pojavama u odgoju i obrazovanju gdje se karikaturom ili tekstualno ukazuje na određene pedagoške probleme. Ja sam se s tim pristupom upoznao u njemačkoj pedagoškoj literaturi osamdesetih godina kontaktirajući s njemačkim pedagogom Kurtom Singerom koji mi je poslao neke svoje radove i ukazao na pedagoške karikature Marije Marx. Treće i možda za nas pedagoge najvažnije je korištenje humora u nastavi. Humor tada mora biti tematski povezan sa sadržajem nastave.

U UČIONICI

Učenik: Učitelju, bi li me kaznili za nešto što nisam učinio?
Učitelj: Naravno da ne.
Učenik: Dobro, jer nisam napisao domaću zadaću.
Učitelj: Toni, znaš da ne možeš spavati na mom satu.
Toni: Znam. Ali kad bi bili samo malo tiši, možda bih mogao.
Pita učiteljica svog učenika zašto nije napisao zadaću, a on kaže: „Ma učiteljice, ušao mi je virus u kompjutor, a isto tako i u olovku i u kemijsku i nisam nikako mogao napisati.“

DIDAKTIKA

Kad smo išli u Učiteljsku školu onda su nas učili (bila je to stara didaktika) da prvo treba postaviti pitanje pa malo pričekati tako da nitko ne zna koga će učitelj/ica prozvati i onda se pita nekog od učenika. Jedan naš budući učitelj držao je praktično predavanje u vježbaonici i striktno se držao te upute. Postavio je pitanje i onda šetao po razredu i govorio - Neka mi kaže... neka mi kaže... i onda se naglo okrene prema jednom učeniku i kaže – TI! Ovaj se trgne i kaže – U jebo te ćaća što ti mene uplaši.

SEZAME OTVORI SE

Zgrada na brodskom korzu u kojoj je sad Strojarski fakultet bila je godinama brodska Gimnazija. Kad sam ja završio četiri razreda osnovne škole u Svilaju onda sam se tu upisao u prvi razred Gimnazije koja je tada trajala osam godina. Nakon što sam završio prvi i drugi razred uvedeno je osmogodišnje školovanje i sad su ova prva dva razreda pretvorena u peti i šesti razred osnovne škole i ja sam sad upisao sedmi razred osnovne škole, a nakon osmog razreda ponovno sam se upisao u prvi razred gimnazije koja je sada trajala četiri godine. Tako sam ja u ovoj zgradi proveo pet godina školovanja (u drugi razred srednje škole prešao sam u Učiteljsku školu).

Naravno da je u tih pet godina bilo mnogo šaljivih događanja od kojih ovdje izdvajam jedan. U školskoj zgradi nije bilo dozvoljeno pušenje, a kako je dio srednjoškolaca u to vrijeme pušio oni su se dovijali na razne načine. Jedan od dežurnih profesora nastojao je da uhvati te pušače na djelu, a doznao je da se oni za vrijeme odmora okupljaju u jednom WC-eu i da je lozinka „Sezame otvori se.“ I tako on dođe do tog WC-ea i kaže: „Sezame otvori se“, a ovaj iznutra odgovara: „Sezam sere pa nemere.“

DJED I UNUK

Bilo je to u jednom selu u vrijeme dok se u školi koristila šiba kao odgojno sredstvo. Pod odmorom se potukla dva dječaka i učitelj obojicu kazni s po dvije packe (šibom po dlanu). Kad je jedan od njih došao kući požali se djedu da ga je učitelj istukao. Sutradan djed onako ljut pođe u školu da izgrdi učitelja. Kad je ušao u učionicu učitelj odmah shvati zašto je djed došao i kaže da ga malo pričeka jer mora hitno izaći i ostavi djeda samog s djecom i zamoli ga da malo pripazi na djecu. A djeca kao djeca, najprije su počeli galamiti pa ih je djed umirivao, a onda su počeli skakati po učionici i zadirkivati djeda, pa ih je ovaj počeo hvatati po učionici i uto se vrati učitelj. Djed kaže učitelju, da su djeca jako zločesta i neka uzme šibu i napravi reda, a posebno onog njegovog neka dobro ispraši.

U prilogu je slika Alberta Ankera: Seoska škola (Kunstmuseum Basel)

NA TRŽNICI

Došla učiteljica na tržnicu i gleda što će kupiti. Priđe jednoj snaši koja je prodavala jaja i pita: „Pošto su ti jaja?“. „Po kunu komad gospođo.“ „Dobro, sjedi“, kaže učiteljica.

KOD ZUBARA

Jedna učiteljica završila svoj radni vijek i otišla u mirovinu. Kako sad ima više vremena odluči da će se malo više posvetiti sebi i prvo će otići srediti zube. Dođe u čekaonicu zubarske ordinacije i gleda na vratima kako se zove zubar. Ime joj je bilo poznato i sjeti se da je nekad u srednju školu išao s njom u razred jedan koji se tako zvao. Nakon nekog vremena izađe zubar prosjed čovjek i malo pogrbljen i ona samoj sebi kaže: „A taj stari nije mogao ići sa mnom u razred.“ Ipak kad je ušla u ordinaciju pita zubara gdje je išao u školu. Bila je to ista škola u koju je i ona išla. „Pa Vi mora da ste išli u moj razred“, kaže ona. „Može biti“, kaže zubar, “a što ste nam Vi predavali?“

MATURA

Kad sam ja završavao srednju školu maturu smo polagali usmeno pred komisijom tako da smo izvlačili pitanja, a pri odgovaranju događale su se i smiješne situacije. Jedan je od maturanata tvrdio da je Dundo Maroje napisao Marina Držića, a jedan je izvukao pitanje iz povijesti i trebao je nabrojati vladare s imenom Karlo. I sjetio se on i Karla Velikog, i Karla Debelog, i Karla Plemenitog, ali nije se mogao sjetiti Karla Ćelavog. Profesor, koji je bio malo proćelav, da mu pomogne, pokazivao mu je na svoju glavu. Odjednom se maturant sjeti: „Joj da! Karlo Glupi.“ Na slici je franački kralj Karlo Ćelavi.

AUTORITARNO VOĐENJE

Na nastavi didaktike imali smo temu „Klima u nastavi“ i tu smo između ostalog govorili o tri vrste vođenja nastave – demokratsko, anarhično i autoritarno. Iznenada su u učionici došli predstavnici Crvenog križa i zamolili me da studente animiraju za davanje krvi. Ja sam ih zamolio da prvo obiđu ostale učionice pa poslije dođu k nama jer mi je bilo sad nezgodno prekidati nastavu. Pri kraju sata jedna grupa je glumila autoritarno vođenje nastave. Jedna studentica (inače izvrsna glumica) jako se uživila u ulogu autoritarnog nastavnika: vikala je na učenike da su lijeni, da ništa ne rade, da samo prave nered... I baš kad je bila na vrhuncu svog autoritarnog nastupa otvore se vrata i ponovno uđu oni iz Crvenog križa i pitaju da li mogu sad, a ova naša studentica u ulozi autoritarne nastavnice vikne iz sveg glasa: „VAAAAAN!“

KREATIVNOST

Humor je vezan i uz kreativnost. Na kolegiju „Kreativnost u nastavi“ studenti su imali zadatak smisliti šaljivu priču pod naslovom „Kako uhvatiti krokodila“ ako imaju pincetu, dvogled, jabuku, dosadnu knjigu (Didaktiku) i kutiju šibica. (Ideja je preuzeta iz knjige V.Sriće.) Radili su u manjim grupama, a posebni žiri koji je činila grupa studenata je izabrao sljedeći rad koji je dobio čokoladu:

Kako uhvatiti krokodila

Sjedim ja na obali i jedem jabuku. Dosađujem se. Našla ja tatin dalekozor pa et' reko' da vidim jel' ima štogod na drugoj obali. I tako gledam ja kroz dalekozor i spazim krokodila. Ah, reko', idem ja počupat obrve možd' on dotad ode. I pogledam ja kad on opet tu. E sad mi već počeo ić' na živce. Zapalim ja cigaretu pa možd' će ga reko' dim oterat. Kad ono opet ništ. A ja ni pet ni šest uhvatim knjigu iz didaktike da vidim jel' imaju Bognar i Matijević neku metodu da ga uhvatim.

NA ISPITU

Student na ispitu ne zna odgovoriti ni na jedno pitanje. Profesor mu pokušava pomoći, pa mu govori da on to zna samo neka se malo bolje skoncentrira, ali ne ide. Ništa ne zna. Uto uđe spremačica i pita profesora, da li mu treba nešto da mu donese. „Ah, možda malo sijena za vola“, kaže ovaj ljut što student ništa ne zna. „A meni jednu kavu“, kaže student.

STUDENTSKE UNCUTARIJE

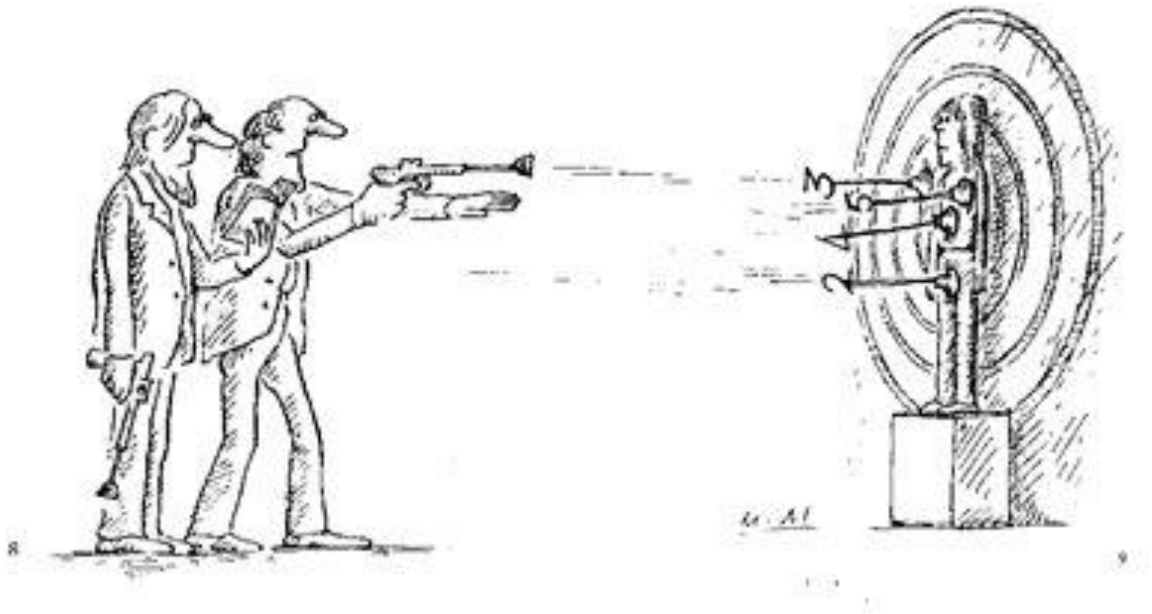
Na nekim sveučilištima stvorili su običaj da se netko od studenata kostimira u neki smiješan lik pa onda tako upadne na nastavu i nasmijava studente, ali i profesore. Iako su profesori većinom tolerantni ipak nisu baš svi sretni kad im netko prekida nastavu i ometa njihov rad. Ovdje je na nastavu upao jedan student koji glumi kokoš. Moja asistentica i ja smo ovaj video koristili na nastavi didaktike kad smo govorili o ometačima nastave i kako se s tim nositi.

https://www.youtube.com/watch?v=2MOgkobVxFc

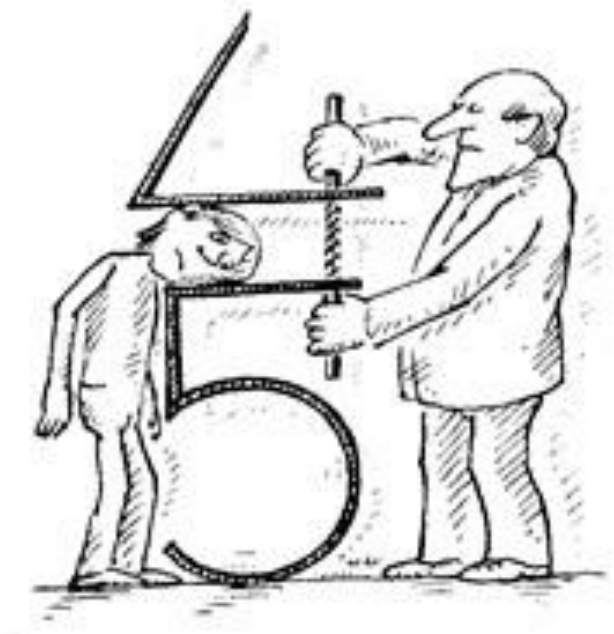

OCJENE

Svojevremeno sam surađivao s njemačkim pedagogom Kurtom Singerom koji je bio zagovornik koncepcije humane škole. U sklopu tih nastojanja imao je vrlo kritički odnos prema ocjenjivanju u njemačkim školama. Poslao mi je neke od svojih radova u kojima su bile i karikature Marije Marx na tu temu. Karikatura pokazuje kako su ocjene zapravo neka vrsta oružja koje koriste nastavnici u odnosu prema učenicima i karakteristika su represivne škole.

NEGATIVNE OCJENE

Ocjene su neka vrsta pritiska koji se vrši na učenika. Posebno tome služe negativne ocjene pa se Kurt Singer pita. „Treba li u svakom razredu biti učenika koji su ocjenjeni negativno?“ Inače njemačke ocjene 4 i 5 su slabije ocjene za razliku od naših gdje su to odlične ocjene.

Spoznaja do koje smo došli moj kolega Matijević i ja baveći se didaktikom govore da dok u školi prevladava mehaničko učenje da bi se proces mogao odvijati mora biti neki oblik represije (slabe ocjene, kazne, ponavljanje razreda). Ako pak prevladava prirodno učenje, što znači da se odgoj i obrazovanje odvijaju u skladu s dječjim potrebama i interesima onda nikakva represija nije potrebna. A to znači da se umjesto realizacije programa počnemo baviti realizacijom ljudskih mogućnosti naših učenika.

PONAVLJAČI

Ovo je jedna austrijska karikatura koja ukazuje na problem kad negativne ocjene onemogućavaju normalno napredovanje djeteta u školovanju. Ponavljanje razreda je jedno traumatsko iskustvo koje dijete nosi kroz cijeli život i to se ne bi smjelo koristiti u školovanju. Pedagogija danas ima druga humanija rješenja koja omogućavaju djeci napredovanje prema vlastitim mogućnostima.

DOKTOR DOLITTLE

Ovu zanimljivu anegdotu pročitao sam u stranoj pedagoškoj literaturi, ali sam zaboravio zapisati bibliografske podatke i kasnije sam tražio, ali nisam mogao pronaći izvor. To mi je bio problem jer nisam to mogao citirati, ali često sam to prepričavao studentima, a za to nije trebalo navoditi izvor. Ovdje sam na jednom susretu profesora i studenata vezanom uz projekt „Razvoj stvaralaštva“ prepričao tu anegdotu.

https://vimeo.com/494353587

MAŠTA

Poticanje kreativnosti je vrlo značajan zadatak odgoja i obrazovanja, a tu i humor ima svoju ulogu. Ovo je jedna engleska karikatura na tu temu.

Učiteljica kaže: „Istina je da smo te poticali da koristiš svoju maštu, ali ne u matematici.“

PAPIRI, PAPIRI

Pretjerano administriranje, koje je zahvatilo školstvo očito nije samo naš problem jer evo i ova engleska karikatura govori o tome. Tako se od silnih papira ne vide ljudi.

PEDAGOŠKE KOMPETENCIJE

Zar ne mislite da će ova moja ocjena baciti negativno svjetlo na Vaše pedagoške kompetencije?

